

GT 2018 “GEOTHERMALTURKEY” ÇALIŞTAY VE KONGRESİ

11-12 NİSAN 2018 ANKARA BİLKENT OTEL

11 NİSAN ÇALIŞTAY SONUÇ BİLDİRGESİ

11-12 Nisan tarihlerinde Ankara Bilkent Otel’de düzenlenmiş olan GT 2018 “GeothermalTurkey” Çalıştay ve Kongresi’ne 500’e yakın, ilgili kamu kurum kuruluşu, özel sektör temsilcileri ve yatırımcımız katılmışlardır.

11 Nisan 2018 tarihinde Ankara Bilkent Otel de gerçekleştirilen ve Jeotermal Enerji sektörünün gelecek dönem yatırım planları ile sorunlarının dile getirildiği çalıştayın açılış konuşmalarını, Jeotermal Elektrik Santral Yatırımcıları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Ufuk ŞENTÜRK, Jeotermal sektörü adına Zorlu Enerji Genel Müdürü ve JESDER Yönetim Kurulu Üyesi Sayın Ali KİNDAP ve Yenilenebilir Enerji Genel Müdürü Sayın Dr.Oğuz CAN yapmış olup; 160 katılımcının destekleriyle başarı ile sonuçlanmıştır.

Çalıştay Amacı

Çalıştay; Jeotermal Enerji sektörünün büyümesine katkı sağlamak ve mevcut mevzuattan kaynaklanan sorunlar ile teknik sorunların, devletin ilgili kurum yetkililerine doğrudan aktarılması ve çözüm önerileri sunmaları hedeflenmiştir.

İki oturumda gerçekleştirilen çalıştayın; ilk oturumu Sayın Ufuk ŞENTÜRK, Sayın Ali KİNDAP, Sayın Dr.Oğuz CAN, ÇED, MİGEM ve DSİ yetkililerinin konuşmaları ve görüş bildirimleri ile tamamlanmış olup, öğleden sonra gerçekleştirilen ikinci oturumda ise; TUBİTAK, Kalkınma Bankası, MİGEM, DSİ, Teşvik Genel Müdürlüğü ve diğer kurum yetkililerinin konuşmaları ile devam etmiştir.

Çalıştay Sonucu

Görüş ve değerlendirmeler ile sektör sorunlarının paylaşıldığı çalıştay, başarı ile tamamlanmıştır. Sonucunda; yatırımcılarımız tarafından önerilen mevzuat değişiklik talepleri, yerli aksamın desteklenmesi çalışmaları, DSİ tarafından ÇED sürecinde, yatırımcılarımız tarafından belli bir standarda oturtulması talep edilen hidrojeolojik etüd raporu çalışmaları ve YEKDEM’in 2020 sonrası geleceği ile ilgili konular hakkında, sektöre katkı sağlayacak olumlu sonuçlar elde edilmiştir.

Konu Başlıkları

Çalıştayın moderatörlüğünü yapan JESDER Yönetim Kurulu Başkanı, çalıştayın amacına uygun olarak aşağıdaki konu başlıklarını sıralamış ve Jeotermal elektrik santral yatırımcılarının sorunlarına çözüm bulunmaya çalışılmıştır;

- 1) YEKDEM’in 2020 sonrası devamının gerek yatırımcılar gerekse ülkemizin enerji ithalatının azaltılması açısından ne kadar elzem olduğunu,
- 2) YEKDEM kapsamında desteklenen Yerli aksam üretiminde Yerli Katkı payı yapısının ACC, ısı değiştiriciler ve pompalar gibi kritik aksamın da eklenerek tekrar düzenlenmesi gerektiğini,
- 3) İç tüketimde kullanılmak üzere talep edilen Hibrit Yenilenebilir Enerji yatırımlarının önünü açacak gerekli mevzuat yapısının oluşturulmasını veya düzenlenmesini,
- 4) ÇED sürecinde 30 gün içinde gelmeyen kurum görüşlerini ve mevzuat özelinde sonuçlarını;
- 5) Kamulaştırma işlemlerinde DSİ görüşleri beklenerek Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’nın yatırım süreçlerinin uzamasına sebep olan uygulamalarını,
- 6) Büyük ovalar mevzuatı kapsamında Jeotermal sondaj izin uygulamalarını,
- 7) Üretim Test konularında teknik olarak uygulanması olanaksız olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mevzuatını,
- 8) Taslak Su Kanunu kapsamında JES yatırımlarının jeotermal re-enjeksiyon uygulamalarını,
- 9) YİKOB’lara sunulan işletme projelerinin yatırımcılar açısından bağlayıcılığını,

- 10) Koruma alanları etüd raporlarının mevzuatsal olarak yeniden düzenlenmesi gerektiği ve bu raporların gerekliliğini,
- 11) İmar izinlerinde süreçlerin yatırımları aksatacak ölçüde uzun olması nedeni ile bu süreçlerin yeniden gözden geçirilerek kısaltılmasını,
- 12) Lisansa gerek kalmaksızın bazı izinlerin ve başvuruların önlisans ile yapılabilmesi imkanının sağlanması gerekliliklerinin önemini vurgulamıştır.

Bu kapsamda kurum görüşleri özetle aşağıda şekilde sıralanmıştır.

Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü Yetkilileri;

- ETKB yetkililerinin de, YEKDEM'in JES yatırımları için devamının; ülkemizin enerjide dışa bağımlılığının azaltılması, yenilenebilir enerji kaynakları ile arz güvenliğinin sağlanması ile enerjide arz güvenliği sağlayan yerli ve milli kaynakların desteklenmesine devam edilmesi konusunda JES yatırımcıları ile aynı paralelde düşüncelere sahip olduklarını ifade etmişlerdir.
- JES Sektörü ile ilgili tüm kamu-özel kuruluşların ortak bir iletişim hafızasına sahip olmaları gerektiğini,
- Sektöre yerli aksamın desteklenmesi konusunda her zaman destek olacaklarını fakat henüz çalışmanın başlarında olduklarını ve ekipmanlarda sınıflandırmaya ihtiyaç duyduklarını, ACC, ısı değiştiricileri, pompalar gibi aksamaları da mevcut liste çerçevesinde çalışmaya devam ettiklerini;
- JES yatırımlarının merkezi bir kurum tarafından yönetimi için; yerel yönetimler ile işiştare ve işbirliği içerisinde yürütülecek bir yapının gerektiğini; belediye ve kalkınma ajansları ile ortak çalışmalar yapılması gerektiğini,
- Jeotermalde yatırım alanlarının tarım dışına çıkartılması kararının alınması noktasında, hızlı hareket edilmesini gerektiğini, bunu sağlayabilmek için de gerek kamu gerekse kamu kurumları çerçevesinde ihtiyaç duyulan bilgilendirme ve PR çalışmalarının gerekliliği ve buna işlevsel bir hız kazandırılması gerekliliğini;
- Yerli aksamın desteklenmesi ile ilgili olarak yapılacak önerilerin teknik olarak yapılabilir, ekonomik olarak uygulanabilir olması gerektiğini,
- Büyük ovalarda yapılacak jeotermal sondaj ve JES yatırımları hakkında; Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'ndan yetkililerin çalışmaya işiştirak etmemeleri sebebi ile YEGM Genel Müdürü Sayın Dr. Oğuz Can söz alarak; YEGM tarafında bu konuda belli streslerin oluştuğunu ve 5403 sayılı kanun gereği diğer yenilenebilir enerji yatırımları için de böyle bir ayrıcalığın tanınmadığını, ancak jeotermal enerji kaynaklarının doğası gereği; kaynak itibarıyla yerinde değerlendirilmesi gerekliliği nedeni ile taşınmasının mümkün olmadığından Tarım Reformu Genel Müdürlüğü ile toplantı yaptıklarını ve bu durumu yetkililere aktararak bu çerçevede çözüm üretilmesi gerekliliğini vurguladıklarını belirtti.
- Diğer yenilenebilir enerji yatırımları için ise öncelikle; arazi, marjinal tarım arazisi ise görüş sormadan yatırıma izin verilmesi gerektiğini; arazi, tarım arazisi ise; bize sormadan reddedilmesi gerektiği şeklinde Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile görüştüklerini, bu anlamda jeotermalde tarım dışı kullanım kararının alınması noktasında hızlı hareket edilmesini gerektiğini, bunun için de gerekli PR çalışmalarının yapılmasının gereğini, ilgili kurum ve kuruluşlara da bu çalışmanın uygulanabileceğini savundu. Bu anlamda YEGM olarak üstümüze düşeni yaparız şeklinde beyan verildi.

- Lisans süreçleri konusunda da sektörün talepleri ile ilgili alınan notların EPDK'ya bizzat iletileceğini vurgulamışlardır.

TUBİTAK;

- Fosil yakıtların kısıtlı olmasından dolayı yenilenebilir enerjiye yönelmenin öneminden bahsederken;
- Hibrit santraller ile ilgili kısa bir sunumundan sonra, Hibrit Elektrik üretimi Tesisleri konusunda JESDER ile ortak bir çalışma yapılacağını,
- Hibrit Tesis kurulumu sonrası sağlanan katkıların hem maliyete hem çevreye olumlu etkilerinin olacağını belirtmişlerdir.
- Çalışma kapsamında Çanakkale-Aladağ Bölgesindeki örnek proje alanından örnekler sunulmuştur.
- Proje amacının; Bölgenin verilerini alarak; yanlış yatırımları önlemek ve o bölgenin ısı ile enerji potansiyelini belirlemek olduğunu, çalışmalarını doğrulayan analizlerin olması da; projenin avantaj bakımından olumlu göstergelere sahip olduğunu bir kez daha doğrulamıştır şeklinde çalışmanın altı çizilmiştir.

Çevresel Etki Değerlendirme Genel Müdürlüğü;

- ÇED sürecinin bakanlık bünyesinde yürürken, sadece burada devam eden bir süreç olmadığını, ilgili kurumların katılımıyla oluşturulan bir komisyon tarafından yönetildiği vurgulanarak; Tüm yatırımlarda kurumlar tarafından görüş bildirme konusunda geç kalındığını ve yatırımcıların ilave sürelere ihtiyaç duyduklarını anladıklarını, bu süreci uzatan gereksiz bazı uygulamaların olduğunu görünce de mevzuatta gerekli değişikliğe gidildiğini, bu sebeple görüşlerin bildirilmesi konusunda 30 günlük kısıtlayıcı bir hükmü mevzuata eklediklerini, Bakanlık olarak da bu sürecin uygulandığını fakat iller bazında çeşitli problemlerle karşılaştıklarını, bu konuda müdürlüklerin tek tek uyarıldığını ve konuya hassasiyet göstermeleri gerektiğini bildirdiklerini, Ancak DSİ gibi bazı kurumların ek çalışmaya ihtiyaç duyduğunu belirtiyorlar. Bu anlamda; makul bazı çalışmaların istenmesinin normal olduğunu fakat her seferinde bu çalışmaların istenmesinin düşündürücü olduğunu altını çizmektedirler.
- Açılan Jeotermal kuyularda yapılan testler konusunda; Mevzuatın Avrupa kriterlerine göre düzenlendiğini fakat olması gerekenin ülke şartlarına göre revize edilmesi gerektiğini, yatırımcıların bu konudaki düşüncelerine katıldıklarını, mevzuatın reel uygulanabilirlik açısından ciddi bir külfet getirdiğini, fakat konunun tekrar değerlendirilmesi gereken bir konu olduğunu vurgularken, bu mevzuatın değiştirilmesinin çok zor olduğunu, bu sebeple herkesin elini taşın altına koymasının önemli olduğunu vurguladılar.
- Hidrojeolojik Etüd Raporları konusunda; kamuyu eleştirmeye haklarının olmadığını ama yatırımların bu bölgede sıkıntıya girdiğini belirttiler. Dolayısıyla sıkıntının farkında olduklarını, Gediz'de ki ölçüm çalışmalarının bakanlıkları tarafından yapıldığını, Bu anlamda bu tür bir kısıtlama getirilecekse bu konunun Bakanlıklarının yetkisinde olduğunu belirttiler. Bu konu özelinde, jeotermal yatırımların çevreye olabilecek olası etkilerinin inceleneceği ve Kalkınma Bakanlığı tarafından desteklenen bir proje başlattıklarını ve JESDER' in bu çalışmaya ortak taraf katılımcı olarak davet edileceği vurgulandı;

Maden İşleri Genel Müdürlüğü;

- Jeotermal yatırımların yönetimi için; MİGEM'in merkezi bir sistem kurulması ile ilgili görüşleri yatırımcılarla aksi yönde olmamakla beraber; kurumsal işbirliğinin önemi üzerinde duruldu. Jeotermal ruhsatların bulunduğu 73 ilde yeknesaklık sağlamanın mümkün olmadığından ve konunun yeniden gündeme alınacağından, bunun yanında; 5686 sayılı yasa ve yönetmeliğinin uygulanması ile ilgili olarak kurumsal eksikliklerinin eğitim toplantıları ile sağlanmasının mümkün olacağından, Endonezya'daki tek yerden yönetim örneğini vererek, bağımsız ve tek bir yapılanmanın önemli olduğunu belirttiler.
- Taslak Su Kanunu kapsamında; en son taslağın başbakanlıktan 3.kez döndüğünü, mevcut taslak metinde Jeotermal ile ilgili olarak sadece re-enjeksiyon kısmının kaldığını, Teşkilat kanunlarının da bu şekilde öngördüğünü ve Re-enjeksiyonun da kalmasının bakanlıkça uygun görülmediğinin ilgili bakanlığa bildirdiklerini belirttiler. "Kanun hem sıcak hem soğuk suları kapsıyor. Doğal Mineralli su olarak Türkiye'de 37 işletme ruhsatı var ve bu kriterlerin ülkemizde mevcut hali ile sağlanması mümkün değil". İlgili Bakanlığın kanun taslağı hazırlarken sadece ABD'ni baz aldıklarını, MİGEM'in ise; Avrupa ve Afrika'yı baz aldığını, bu anlamda da 4. Kez de gelse dahi bu konudaki olumsuz görüşlerinin değişmeyeceğini belirttiler.
- İmar izinlerinin ön lisans gerekleri arasından çıkartılarak Lisans gerekleri arasına eklenmesi konusu ile ilgili; İmar planı konusunun teknik bir konu olduğunu, EPDK'nın değerlendirmesinin daha uygun olacağını, İmar izni olmadan inşaatın başlamasının bu anlamda; sağlıklı olmadığını, yatırımcının risk almasını istemediklerini, mikro ölçekli bir analizin gerekli olduğunu,
- Koruma alanları projelerinin gerekliliği ile ilgili olarak; arazi halihazırda kamulaştırılmadıysa; ve koruma alanı tesise yakında ise gerekli tedbirler alınacağını, bu anlamda ortak çalışma yapılabileceğini belirttiler.
- MİGEM yetkilileri ayrıca; YİKOB' lara yatırımcılar tarafından sunulan işletme projelerinin herhangi bir bağlayıcılığının olmadığını, 5686 sayılı yasa ve yönetmelikte tanımlandığı gibi İşletme Projelerinin yatırımcının beyanı olduğunu ve teknik şartlar çerçevesinde bu beyanın değiştirilmesinin ve bu çerçevede uygulanmasının önünde herhangi bir yasal engel olmadığını belirttiler.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü;

- Hidrojeolojik Etüd Raporları konusunda; "Gelen ÇED raporunu yer altı suyuna o işletmenin etkisinin olup olmayacağı konusunda değerlendirme yapıyoruz. Bir jeotermal İşletmenin yapılıp yapılmayacağını kendi kurumları ile ilgili olmadığını, bu konuda yetkili de olamayacaklarını belirttiler. Genel Müdürlük olarak DSİ'nin sadece su kaynaklarına etkisi ve alınması istenilen tedbirler doğrultusunda görüş bildirebileceklerini beyan ettiler.
- Gediz Grabeni'nde jeotermal faaliyetlerin durdurulması ile ilgili yazının Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından yazıldığını belirterek; bu konuda yorum yapmalarının doğru olmayacağını, madenlerden faydalanırken suyu da korumak gerektiğini belirttiler.
- Hidrojeolojik Etüd Raporlarının standart bir formata bağlanması ve uygulama birliğinin sağlanması konusunda; yatırımcılara katıldıklarını belirterek, tek bir formatın uygun ve kolaylık sağlayacak bir çalışma olabileceği konusunda hem fikir olduklarını, İstediklerinin çok detaylı hidrojeolojik bir rapor olmadığını ve bu standardı oluşturmak üzere standart bir rapor formatı üstünde çalıştıklarını, raporu isteme amaçlarının yatırımları engellemek değil,

işletmenin yer altı sularına olabilecek olumsuz etkileri ne olabilir diye araştırma amaçlı yapıldığını belirttiler.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu;

- Kamulaştırmada Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Onayı hakkında; Konunun yasal düzenleme gerektirdiğinden, Bununla ilgili şu anda bir gelişme olmadığından fakat ileride konu üzerinde durulabileceğinden bahsettiler. Kamulaştırma konusunda yatırımcı ile aynı fikirde olduklarını beyan ederken, konunun iki ayrı kurum tarafından yürütülmesinin sıkıntıları doğurduğunun altını çizdiler. 6446 sayılı kanun gereği kamulaştırma bedellerinin önlisans/lisans sahibi şirketler tarafından ödenerek maliye hazinesi adına tescil edilen taşınmazlar üzerinde bedelsiz irtifak hakkı tesis edildiğinin doğru olduğunu, şirketin talebi ve ilgili defterdarlığın uygun görüşü ile bu irtifak hakkının, teminat olarak göstermeye imkan veren daimi ve müstakil nitelikte olabileceğini belirttiler. Bu husus, Milli Emlak mevzuatı kapsamında düzenlenmiş olduğu için, ilgili idare tarafından daimi ve müstakil nitelik kazanmasının şartları açıkça belirlenmiştir ve ot bedeli, kamulaştırma bedelinden farklı olarak değerlendirilmektedir şeklinde konuştular.
- EPDK tarafından Hibrit yenilenebilir enerji tesislerinin inşa edilmesi ve santrallerin iç tüketiminin karşılanması özelinde yasal herhangi bir engelin bulunmadığı ve bu konudaki ikincil mevzuat düzenlemesi üzerinde çalışıldığı belirtildi.

JESDER Üyesi Çelikler Holding Sözcüsü;

- İmar planlaması ve ön lisans konularında; hep ön lisanla birlikte ihmalden bahsedildiğini ancak enerji ön lisans sahibi yatırımcıların bağlantı anlaşmalarının imzalanmasının da önünün açılması gerektiğini belirttiler. Lisans için, imar sürecinin çok uzun olduğunu ve bu nedenle ön lisans sahibi yatırımcıların, enerji nakil hatlarının kabullerinin yapılması gerektiğini, bu çerçevede bağlantı anlaşması da lisansa bağlı olduğu için bu konunun da değerlendirilmesi gerektiğini bildirdiler. Bu sebeple EPDK ile görüşüklerini ve EPDK yetkililerinin de bu çerçevede olumsuz bir görüşe sahip olmadıklarını bildirerek gerekli yasal düzenlemeler ile bu kolaylıkların yatırımcılara sağlanabileceğini ifade ettiklerini beyan ettiler.
- YEGM Yetkilileri ise bu konuyu not ettiklerini ve EPDK yetki alanına dahil olması münasebeti ile konunun EPDK ya iletileceğini ifade ettiler.